

KNIHY KNIHOVNY KUNŠTÁTSKÉ

Je sice po prázdninách a dovolených, dobrodružná četba přijde však vhod celoročně. Mezi autory, kteří svůj příběh nejen psali ale také žili, patří ve dvacátém století vedle například Hemingwaye či Čecha Emanuela Ingríše rozhodně Blaise CENDRARS. Básník, lovec, obchodník, tulák, romanopisec, novinář, námořník ale především putující umělec, neklidná duše, nomád po světadílech této stále se zmenšující planety.

Kdo se skrývá za pseudonymem Blaise Cendrars? Jde o Švýcara Fréderica Sausera, narozeného 1887 a zemřelého v Paříži 1961. Už v jeho dětství se rodina stále přemísťuje, z Neapole do Egypta, odtud do Anglie a do Paříže. V patnácti letech mladý dobrodruh Cendrars prchá z domova. Toulá se křížem krážem Evropou, setkává ruského obchodníka Rogovina, s ním cestuje za obchodem kamsi na Sibiř. Spoluprožívá katastrofu rusko-japonské války, málem zahyne v sibiřské tundře. Zcela vyčerpán (a pronásledován) vrátí se do Neapole. V roce 1907 se už poblíž Paříže žije chovem včel a přitom píše verše. Verše, které ohromí tehdejšího prvního básníka Paříže Guillauma Apollinaira. Ty básně mu rázem získají respekt. Je v nich život, syrový prožitek a Blaise má z čeho čerpat. V Londýně vystupuje jako žonglér v music-hallu, znovu jede do Ruska za obchodem, v Kanadě je traktoristou, u lodní společnosti doprovází nejnuznější emigranty na jejich plavbě do New Yorku... První světová válka udělala krvavý škrť za starým světem. Blaise v ní bojoval, přišel o ruku. Rázem se stal jednorukým horolezcem. Zranění není sto narušit jeho fyzickou integritu: šermuje, řídí automobil, zápasí se Světem levačkou. Básnit jako dřív však už nemůže. Vše se proměnilo, i jeho tvorba už se bude odvíjet pouze v próze. Povídky, romány. Knihy podložené autobiografií, strohý styl bez okras, styl, který zazáří jaksí až *post*, nedá se zapomenout. V naší knížce Svět dobrodružství je například fascinující povídka *Vánoce v Rotterdamu*. Text vrcholí popisem zběsilé rvačky, která vypukne v jedné bizarní hospodě ve vykřičené čtvrti a postupně jako šílenství zachvátí celé poklidné (maloměst'ácké) město. Kdy jindy než právě o Štědrém dnu! ... *Po celé délce námořnického útvaru postupujícího ulicí za hulákání a ječení ženských, které nás bombardovaly z oken vším, co jim přišlo pod ruku, hrnky, kbelíky na smetí, kulmami na vlasy, voňavkami, žehličkami, nočníky, toaletními kufříky, kyblíky na uhlí, gramofonovými deskami, lahvemi sektu, po celé délce té kolony se tedy vyměňovaly a rozdávaly rány. (...) V jedné chvíli jsem se ocitl na špici našeho voje, před stěnou z hrudí, tarasících nám ulici; metodicky jsem se propracovával dopředu a provrtával jsem si díru zástupem hlavou do břich našich protivníků, kdežto Peter po mé pravici bušil svědomitě oběma pěstmi a pečlivě mířil na brady, kdežto po mé levici mně neznámý dlouhý americký námořník, ozbrojený úločky gramofonových desek, sebraných na dlažbě a ostrých jak žiletky, mával dlouhými pažemi a šmikal obličej, krouhal nosy, páral tváře a řezal uši. Z rozšklebených ran krev jen crčela. Před čahounem všecko couvalo. A tu teprve vylétly z pochvy nože, začaly práskat revolvery a začal všeobecný zmatek...*

Spisovatel Blaise Cendrars zemřel 21. ledna 1961. Vždycky si na něj vzpomenu, když se toulám k Bedřichovu a nad Lysicemi odpočívám u kamenů Žižkova stolu. Cendrars totiž popsal také ohromující osud Suterův. To byl muž, který založil San Francisco, ale ožebračila jej paradoxně vlna dobrodruhů valící se na jeho území po objevu zlata. Suter byl na základě svých hospodářských úspěchů nejbohatším mužem Spojených států, ale přišel o všechno. To se stalo ve čtyřicátých letech 19. století. Před odjezdem do Ameriky byl ovšem Suter – rovněž Švýcar – tulákem a podvodníkem křižujícím Evropou na počátku třicátých let. A právě na kameni Žižkova stolu před Bedřichovem je ozdobně vysekáno: Suter 1832. Ne, netvrdím, že je to TENTÝŽ muž, který zažil v Kalifornii nejvyšší vzestup a nejhlubší pád. Ale: KDO VÍ?

CENDRARS Blaise: Svět dobrodružství, Praha, Odeon, 1978